

Piratkopiering og bogbranchen

Kulturministeriets rapport om ophavsrettigheder på internettet er på trapperne. Selv om det digitale marked for litteratur i dag kun udgør 2 % af markedet, er håndhævelsen af rettigheder på nettet et centralt fokuspunkt

Af Christine Bødtcher-Hansen, direktør i Forlæggerforeningen

Når denne artikel trykkes, har Kulturministeriet højest sandsynligt offentliggjort rapporten *Ophavsrettigheder på internettet*. Rapporten er en udmøntning af et udvalgsarbejde, som blev igangsat primo 2010, og Forlæggerforeningen har været repræsenteret ved undertegnede, som har arbejdet tæt sammen med de øvrige rettighedshaverrepræsentanter fra musik- og filmbranchen. Det digitale marked for litteratur har i Danmark en markedsandel på under 2 %, og det er derfor begrænset, hvad vi nu oplever af piratkopiering. Imidlertid er der i dag næppe nogen, der bestrider, at den digitale markedsandel vil stige, og erfaringen hidtil er, at når litteratur – og det gælder både lærebøger, fagbøger og skønlitteratur – udgives digitalt, så bliver det også piratkopieret. Det viser de overvågninger, som Forlæggerforeningen løbende får foretaget over medlemmernes udgivelser.

Lovlige forretningsmodeller og piratkopieringens skadevirkning

Udvalget har haft to fokusområder. For det første har udvalget afdækket de lovlige digitale forretningsmodeller, som findes i dag. Her konkluderer udvalget, at udviklingen af lovlige forretningsmodeller med kreativt indhold er i en rivende udvikling, og at det er vigtigt, at brancherne fortsat har fokus på udvikling af nye modeller.

For det andet – og det er det, der fylder langt størstedelen af rapporten – fokuserer udvalget på håndhævelsen af rettigheder på internettet.

Der er lavet mange rapporter og analyser over piratkopieringens omfang og dens betydning for de kreative indholdsindustrier. Ernest og Young, som blev bedt om at lave en sammenfatning og vurdering af rapporterne, konkluderer bl.a., at det er den almindelige opfattelse, at piratkopiering har en negativ effekt på salget, og at der er en vis sammenhæng mellem omfanget af piratkopiering og det legale salg af ophavsretligt beskyttede værker. Rapporten viser, at der er fire hovedårsager til, at folk piratkopierer. Piratkopiering er gratis, det er uklart for forbrugerne, hvad der er lovligt og ulovligt, opdagelsesrisikoen vurderes at være lille, og en stor gruppe af forbrugere har ikke samme respekt for ejendomsret, når mediet ikke er fysisk.

Rettighedshaverrepræsentanterne understreger, at det selvfølgelig er vigtigt, at forbrugerne bliver tilbudt det, de efterspørger, men samtidig er det vanskeligt at konkurrere mod pirattjenester, som kan operere uden hensyntagen til rettighedshaverne.

Brevmodellen

Hele udvalget har været enige om, at der er behov for at finde løsninger på piratkopieringen, og har – bortset fra Forbrugerrådet – anbefalet den såkaldte *brevmodel*.

Brevmodellen er i princippet en målrettet oplysningskampagne, som indebærer, at borgere modtager et brev om, at deres internetforbindelse bliver brugt til ulovlig kopiering af ophavsretsbeskyttet film, musik eller litteratur. Brevet gør samtidig opmærksom på, hvordan en linje kan

beskyttes mod udefra kommende misbrug. Det er tanken, at brevet kan give anledning til en snak i husstanden om, hvad der er tilladt, og hvad der er ulovligt. Det er rettighedshavere, som finder ud af, hvilke IP-adresser der deltager i ulovlig fildeling, og teleselskabet (internetudbyderen), som matcher IP-adressen med abonnenten og dermed kan udsende et brev fra rettighedshaverne. Hvis abonnenten tidligere har fået to breve, skal teleselskabet ikke sende et tredje brev, men derimod informere rettighedshaverne om, at der er udsendt to breve. Rettighedshaveren kan så tage stilling til, om der skal rejses krav for den 3. registrerede krænkelse. Der forventes at blive udsendt mellem 25.000 og 50.000 breve årligt.

Uenighed om finansiering

Men her ophører enigheden, for parterne har haft vanskeligt ved at opnå enighed om finansieringen. Rettighedshaverne har indvilliget i at finansiere overvågning af internettet samt en helpdesk (ca. 2 mio. kr. årligt). Imidlertid er det teleselskaberne, der sidder med nøglen til at få modellen til at fungere, da kun de kan matche IP-adressen med deres abonnentregistre og dermed udsende brevet til den rigtige adresse. Teleselskaberne har indvilliget i at finansiere driften af denne match, som er anslået til ca. 1,25 mio. kr. årligt. Men udvalgsmedlemmerne kan ikke blive enige om, hvem der skal finansiere etableringen af det system, som teleselskaberne skal benytte (ca. 6,4 mio. kr.). Der har bl.a. været overvejelser om en tredeling fordelt mellem rettighedshavere, teleselskaber og staten, men i skrivende stund er der ikke opnået nogen løsning.

For så vidt angår fordelingen af udgifterne mellem rettighedshaverne vil forlagene og forfatterne andel afspejle, at det digitale litterære marked fortsat er lille.

Hvor står vi nu?

At udvalget er nået så langt – som det trods alt er – sender et vigtigt signal om, at der er en generel anerkendelse af, at ulovlig kopiering af litteratur, film og musik er skadeligt både for forbrugere, kunstnere, erhvervsliv og samfundet generelt. Piratkopiering mindsker incitamentet til at udvikle ny kunst og kultur, og det er et problem i videnssamfundet, hvor samfundets kreative kræfter og immaterielle rettigheder udgør et vigtigt fundament.

Forlagene skal koncentrere sig om at udvikle forretningsmodeller for salg af digitalt indhold, som imødekommer forbrugernes efterspørgsel, men det er sideløbende vigtigt, at der er politisk opbakning til, at der også på internettet – ligesom i den fysiske verden – skabes fornuftige rammer for salg. Et større forlag oplyste for nylig, at en af de barrierer, de hyppigt støder på, når de skal forhandle de digitale rettigheder med forfatterne, er frygten for piratkopiering.

De, der vil være ulovlige, vil altid kunne finde smutveje og huller, uanset hvor finmaskede systemer man laver. Ideen med brevmodellen er at komme i kontakt og dialog med den del af befolkningen, som egentlig gerne vil være lovlige. Med tiden vil der helt sikkert blive behov for justeringer og udvikling af andre modeller. Men det er væsentligt, at politikerne har vist vilje til at bakke op om, at internettet skal være en lovlige markedsplads, og at teleselskaberne er villige til at indgå i samarbejder om at få løst problemerne med den ulovlige kopiering. Resultatet af udvalgets arbejde er udtryk for, at problemet tages alvorligt, og giver derfor under alle omstændigheder anledning til optimisme.

Der vil blive linket til rapporten efter offentliggørelsen på Forlæggerforeningens hjemmeside www.danskeforlag.dk